

TORONTAI

Ára 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Beckserek, Obiliteva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:		Ára 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Beckserek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D	

Németország.

A bomlás jelei kétségbevonhatatlanul feltűnedeznek az egykor hatalmas Németország testén és a rajnai szeparatisták államalkotása csak egy tünet a Németországot dúló félelmes viharban. Új nevet dob felszínre a hétköznap, új és egymással homlokegyenest szembenálló törekvések marcangolják a vonagló, kinokban fetregő államot. Mathes és Metzen, Hitler és Kahr — új gyújtópontok a német nép ujkori történetében, amely hihetetlen iramban távolodott el Bismarck hatalmas államalkotó koncepciójától és rohan ismeretlen történetek, bizonytalan jövő felé. Germánia kezében ma-holnap megáll a világot szolgáló, csodákat művelő munka, a végtelenül hosszú idő óta tartó belső láz mindjobban elgyengíti a valamikor hatalmas szervezetet és a munka zugó üteme egyre jobban, egyre szomorúbban elhalkul.

Az a nagyszerű berendezési műhely, ahonnan Európa legnagyobb értékei kerültek ki, már érzi maga felett a pusztulás ijesztő esődjét, amelyet csak áldatlan polgárháborúk rikoitozása ver fel. Ez az állapot pedig nem szorítkozhatik kizárólag Németországra, hanem kiszámíthatatlan hatásában egész Európára terjed át. A munka, a termelés organikus összefüggése hozza magával, hogy egyik legfontosabb szerv haláláa bénaságra kárkoztatja a többi szervet is. A földre tepert, erejétől megfosztott, bomladozó Németország összeroppanása távoli országok termelési rendjét fogja megzavarni, ma itt és holnap ott fogják megérezni a német produkció visszafejlődését, a megbízható német vasszorgalom meddővé válását. Az egykor félelmes erejű Németország ma nem számít többé mint hadviselő állam, a reváns gondolata nem ébredhet fel az ezer sebből vérző népben — de erejében megfogyatkozott egyuttal a világ egyik teremtő óriása is, a világkereskedelmet irányító, gépkolosszokat alkotó, feltaláló, tudományt adó német őszeni is. Einstein világgá szálló szavát ma tulharsogják a Mathesek és Hitlerrek politizáló lármája, Lenbach teremtő erejét kettészeli Ludendorff vérszomjas kardja és Bismarck szellemi örökébe egy Deckers nevű demagóg ül. Németország romjain hienák üvöltik a háborzongató halotti dalt.

Európa sorsa most van kialakulóban, de a jelek szerint a kialakuló folyamatba retrograd irányban, a rég elhagyott középkor felé halad. Valóságos és ideológiai értekek mennek mulhatatlanul ve-

szendőbe, de sehol a bomlás oly llesző mérvet nem ölt, mint a ke-reteit széjjelvető, a lejtőn rohanva lezahanó Németországban, ahol ma-holnap a gyári kémények áldott füstje megáll, a zúrogó gépszíjjak elakadnak és a nyomor ördögi rő-heje száll el az elnémult műhelyek fölött.

De Németország estéje szomorú üzenetet küld egész Európának,

amelynek nem egy részén ugyan-esak a Hitlerrek és Metzerek tartják kezükben a hatalmat. Ez az üzenet pedig ugy szól, hogy a megdermedt munka, az ájtultan lehányatló kar, a tehetetlenné bennult munkaerő tul egy ország határán felszabadítja a rombolás és hanyatlás szellemeit, visszafelé fordítja a fejlődést és termékeny mezőket sivar pusztákká alakít át.

A földmives-klub nem lép be az ellenzéki blokkba.

Uj párt alakult Zagrebben. — A pénzügyi bizottság megkezdette munkáját.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, okt. 24.

Az utolsó szkupstinaülés óta a politikai életben nem állott be jelentősebb fordulat. Az ellenzéki klubok kellemetlenül csalódtak, mert a kormány — mint előre látható volt — győztesen került ki a Ház tisztikarának és a pénzügyi bizottságnak megválasztásánál. A kormány programjához hiven rövidesen megkezdte fokozottabb munkásságát s egymásután viszi a parlament elé a sürgős törvényjavaslatokat.

A pénzügyi bizottság a tegnapi napon már meg is kezdte munkásságát. A fogyasztási adóról szóló törvényjavaslat megvitatása szerepel elsőnek a napirenden s ennek befejezése után sorra kerül a többi, nem kevésbé fontos törvénytervezet.

A pénteki ülés napirendjére csak kisebb jelentőségű ügyeket tüztek ki s a parlamentet erre a napra csak azért hívják össze, hogy kihirdessék az ülések elnapolását. A szkupstina — hír szerint — novem-

ber második felében folytatja munkáját.

A radikális-klub tegnap délelőtt ülést tartott, amelyen a politikai helyzetet vitatta meg. Fontosabb határozatot a kiszivárgott hírek szerint nem hoztak.

Ugyancsak a délelőtt folyamán ülést hívott össze a földmives-klub is. Az értekezleten új vezetőséget választottak. A klub elnöke újlag Lázity Vojisláv lett, míg az alelnöki székre Jovánovity Jovan került. A földmives-klub egyuttal oly értelmű határozatot hozott, hogy egyetlen egy párttal sem köt egyezséget és teljesen különállón vesz részt a parlamenti munkában.

Zagrebben tegnap új párt alakult, a demokratá pártból kilépett képviselők vezetése alatt. Az új frakció a középvonal (srednji linie) nevet vette fel és egyelőre még határozatlan képet mutató lavirozó programmal kísérli meg táborába tömöríteni a polgárokat. A tegnapi napon végrehajtott bizottságot is választott, amely akciót indít a párt-hívők toborzására.

Lossow bajor tábornok bujtogat a birodalmi kormány ellen.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Berlin, okt. 24.

Lossow szikratávirattal Északnémetország hadseregét lázadásra bujtogatta a birodalom ellen.

Lossow táviratában kijelentette, hogy a bajor védőrség hű marad a birodalomhoz, de nem hajlandó magát a marxista befolyás alatt álló berlini kormánynak alárendelni.

Az északi német csapatok parancsnoka erélyes napiparancsban visszautasította Lossow táviratát.

A lapok szerint Lossow távirata veszedelmesen hasonlít De Rivera spanyol diktátor barcellonai kiáltványához.

Berlin, okt. 24.

Preger, a bajor kormány berlini képviselője Münchenből azt az utasítást kapta, hogy a mai birodalmi tanácsülésen javasolja a német alkotmány oly irányu módosítását, hogy

Bajorország teljes függetlenséget nyerne

pénzügyi, katonai és adóügyekben. Az alkotmány változtatása egyet jelentene a Kahr-regimé szankeionálásával.

Általános a vélemény, hogy a legtöbb német tartomány szembehe-lyezkedik Bajorországgal.

A szövetségesek baráti viszonya egymás közt.

Róma, okt. 24.

Franciaország, amint jelentettük, már november hó elejére Földközi-tengeri konferenciát hív egybe Párisba. A francia politikai körök, akiknek már amugy is kellemetlen Olaszország erőkezű politikája a Földközi-tenger uralma után, a konferenciára nem akarták meghívni Olaszországot.

Mussolini erre minden hatalmát latba vetette, hogy a rokon latin népeket Franciaország elleni állásfoglalásra bírja a tengeri konferencia ügyében. Spanyolország így meghajolva Mussolini érveire jelölt, már ki is jelentette, hogy nem vesz részt a párisi konferencián. Ha Olaszországot kihagyják a konferencia résztvevői közül.

Miután ilyenformán, ha Spanyolország is kimaradna, a konferenciának tényleg nem sok értelme volna. Franciaország alighanem kénytelen lesz beadni a derekát és Mussolinit meghívni.

A görögországi ellenforradalom.

Athén, okt. 24.

Tegnap óta ellenforradalmi mozgalmakról érkeznek jelentések az ország egyes részeiről. Hivatalos jelentések azonban elszigetelt mozgalmaknak látják ezeket a próbálgatásokat és a forradalom összeomlását jósolják. A forradalmi mozgalomnak már csak azért sem lehet sikere, mert a hadsereg nagy része hű maradt a kormányhoz.

Massaryk utazásának céljáról nyilatkozik.

London, okt. 24.

Massaryk cseh köztársasági elnök, aki jelenleg Londonban tartózkodik, a sajtó képviselői előtt nyilatkozott franciaországi útjáról.

Francia és angol látogatásának célja csupán az entente megővése volt. Csehország kívánja, hogy egy nemzetközi tekintély uralkodjék Európában, amely fenn tudja tartani a mai viszonyok között az egyensúlyt.

Nyilatkozata további során megcáfolta azt a hírt, mintha Csehország Franciaországgal katonai egyezményt kötött volna.

A német helyzetről nyilatkozva kijelentette, hogy a helyzetet nem látja olyan pesszimistikusan, mert Németország nem fog összeomlani. A német népben sokkal több a fegyelem és az öserő, senhogy tisztára materialisztikus okokból összeomolhasson.

Még nem oldódott meg a noviitebeji rablógyilkosság rejtélye.

Továbbra is fogságban maradnak a gyanúsítottak.

— A „Torontál” tudósítójától. —
en Beeskerek, okt. 25.

Megírta a „Torontál”, hogy a noviitebeji rablógyilkosság nyomozásában fordulat állott be, amennyiben a csendőrség egyik csendőre három napi nyomozás után letartóztatta Veres Margitot, aki ellen alapos gyanúk merültek fel, hogy a rablógyilkosságban a felbujtó szerepét játszotta. A meggyilkolt Sige-Salgó Péter géplakatos ugyanis Veres Margittal régebbi idő óta családi ügyből kifolyólag haragban élt. A tettét — a csendőrség feltevése szerint — Veres Vilmos géplakatossegéd követte el, míg barátja, Bucsenyecz Péter a borzalmas bűntett végrehajtásának ideje alatt a kapu előtt állott. Bucsenyecz a csendőrségen történt kihallgatása alkalmával bevallotta, hogy a gyilkosságot tényleg Veres követte el az ő segédlete mellett, később azonban visszavonta vallomását és állhatatosan megmaradt ártatlanságának hangoztatása mellett. A csendőrség feltevéseit megerősítette az a tény, hogy egyik gyanúsított sem tudott alibit igazolni, viszont hiányzott a legfontosabb bizonyíték: a bűnjelék és a Salgó Péteről ellopott huszezer dinár.

A súlyos váddal illetett letartóztatottakat behozták Beeskerekre, ahol átadták őket az ügyészség fogházának. A vizsgálóbíró a napokban hallgatta ki a gyanúsítottakat. Mind a hárman egyöntetűen tagadták a terhükre rótt bűncselekményt és kijelentették, hogy a csendőrségen azért vallottak első ízben terhelően, mert bántalmazták őket.

A vádtanács tegnap foglalkozott ügyükkel és határozott további fogvatartásuk vagy szabadlábra helyezésük felett. A vádtanács úgy határozott, hogy Veres Margit és társai a vizsgálat befejezéséig fogságban maradnak.

Hadirokkantnapok novemberben.

Beeskereken is gyűjtést indítanak.

Beeskerek, okt. 25.

Az ország területén működő rokkant-egyesületek közös elhatározással november hó folyamán rokkant-napokat rendeznek. A rokkantnapok pontos dátumát egyelőre még nem tüzték ki, az eddigi kombinációk azonban amellelt szólnak, hogy november 4-ikét és 11-ikét, a jövő hónap első és második vasárnapját szánják erre a célra.

A jézeti napokon országos gyűjtést rendeznének a királyság minden nagyobb helységében és városában, így természetesen Beeskereken is. Azonkívül előadások rendezésére és más módon is igyekeznek majd a rokkantok sivar helyzetének megjavítását célzó akciót anyagilag előmozdítani.

Az állam is — értesülésünk szerint — hatékony eszközökkel siet a rokkant-egyesületek segítségére. Ötszáz ezer darab adomány levélbélyeget bocsájt forgalomba, melynek jövedelme tisztán a hadirokkantakat illeti meg.

A kommunisták utcai harcai Hamburgban.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Hamburg, okt. 24.

Hétfő éjjel és kedd délelőtt heves utcai harcok zajlottak le Hamburgban. A zavargások oka a katasztrófális éhínség, amely a hamburgiakat sokkal jobban sújtja, mint a más városbelieket.

A külvárosokban már napok óta nagy forrongások voltak észlelhetők, különösen a kommunisták között, akik arra készültek, hogy a zavargásokban magukhoz ragadják a hatalmat és Hamburgot elfoglalva, centrumot teremtsenek maguknak Németország északi részében. A szociálisták, a polgárság és a rendőrség erőyes és gyors magatartása azonban megfiúsította a kommunisták puccsát.

Előretörésüket a kommunisták azzal kezdték meg, hogy hétfőn hajnalban fölszedték a vasúti síneket Hamburg és Lübeck között. A leverésükre elősietett rendőrökre sorízüet adtak, majd egyenként ostromolták meg az egyes külvárosi rendőrségeket. A jól fölfegyverzett kommunistáknak eleinte sikerült is

a rendőrséget legyőzniök, de a korán reggel felriasztott szociálista munkásság és polgárság a rendőrség segítségére sietett és az csakhamar a polgári hatalom javára billentette a mérleget. A délelőtti folyamán a kommunisták mindenütt vereséget szenvedtek, úgy hogy már csak Barbeck külvárosban tarthatták magukat.

Kedden délelőtt a rendőrség ebből az utolsó mentővárukból is kiverte őket. A harenak öt rendőr és tizenkét kommunistát halottja van. Továbbá harminc rendőr és száznál több kommunistát súlyos sebesültje. A lázadók azonban több halottat és sebesültet magukkal vittek.

A harc folyamán letartóztatottak fölött külön bíróság fog ítékezni.

Hamburg, okt. 24.

Hamburg kikötőjében ma éjjel hat torpedóromboló megkezdte a fegyveres járőrök partraszállítását a rendőrség és a birodalmi védőrség támogatására.

Meghosszabbították az SHS. állam és Románia közötti katonai egyezményt.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, okt. 24.

Még 1921 június hetedikén katonai védelmi konvenció létesült az SHS állam és Románia között. A szerződés határideje a napokban lejárt. Aleksander király és Ferdinánd román uralkodó kivánságára

a konvenciót meghosszabbították. Az SHS állam részéről dr. Ninesity Momesilo, Románia részéről pedig Emand beogradi román követet hatalmazták fel a szerződés meghosszabbítására, akik a megbízás alapján tegnap aláírták az egyezményt.

Milliók birtokper a beeskereki törvényszék polgári tanácsa előtt.

Eldölt az eleméri nagybirtok sorsa. — A földművesek nyerték meg a pert.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, okt. 25.

A lazarevoi háromezer holdas birtokper letárgyalása után, melynek lefolyásáról és ítéletéről már tegnapi lapszámunkban megemlékeztünk, tegnap délelőtt egy újabb hasonló tárgyú polgári perrel foglalkozott a beeskereki törvényszék polgári tanácsa.

A vitás birtokügy évekre visszamenőleg húzódik el. Pap Géza báró eleméri földbirtokos a forradalmat követő évben eladta nagykiterjedésű, milliókat érő birtokát negyven és egynéhány eleméri földművesnek. Az eladás az akkori rendes napiáron történt, a vételről szabályszerű szerződést is kötöttek, amelyet jóváhagyás végett felterjesztettek az agrárreform minisztérium elé. A szerződést a beeskereki agrárreform hivatal el is küldötte, a feladásról szelvény tanuskodik, a jóváhagyás visszautasítására azonban hosszú ideig hiába vártak. Amikor az érdekeltek kutatni kezdtek

az akta után, arra a váratlan felidzésre jutottak, hogy a fontos okmány eltűnt, illetve elveszett.

Szerződés hiányában Pap Géza báró másoknak akarta eladni a birtokot, természetesen nem azon az áron, amelyen a negyven földművesnek, hanem az akkori napiáron, mely jóval túlnőtt már a korábbi nívón. Az érdekelte földművesek ebbe érthető okokból nem egyeztek bele, hanem ragaszkodtak a vétel perferktálásához. Mivel a békés uton folytatott tárgyalások nem vezettek megegyezéshez, peres utra tereltek az ügyet.

A beeskereki törvényszék polgári tanácsa a tegnap délelőtt tartott főtárgyaláson hirdette ki az ítéletet, amelyben a földművesek javára döntött. A határozatban kimondta a bíróság, hogy Pap Géza báró köteles a földet átadni a felpereseknek, még pedig az annakidején megkötött szerződés feltételei alapján.

HIREK

A külügyminisztérium új palotája. Beogradból jelenti tudósítónk: A külügyminisztérium megvásárolta a királyi palotával szemben lévő palotát, mely a Tisztviselő Bank tulajdona volt. A külügyminisztérium már november elsején beköltözködik új otthonába.

A bánsági apostoli adminisztrátor nevénapja. Rodics P. Rafael, bánsági apostoli adminisztrátor tegnap ülte meg nevénapját. Ez alkalomból felkeresték az összes helybeli hivatalok vezetői, a hitközség vezetői, a testületek, egyesületek képviselői és még számosan a polgárság köréből, akik őszinte jókívánataikat jötték tolmácsolni a közkezdelt főjapnak.

A munkáskamarák központi titkárságot szerveztek. Beogradból jelenti tudósítónk: A munkáskamarák központi titkárságot szerveztek Beogradban, mely december elsején kezd meg működését. A költségekre százhuszezer dinárt irányoztak elő. — A munkáskamarák együttes ülésükön egyúttal elhatározták, hogy tiltakozni fognak a szociálpolitikai minisztérium megszüntetése ellen.

Madách-ünnepség Beeskereken. Madách Imre születésének századik évfordulóját kegyeleletesen ünnepli meg a Bányai Magyar Közművelődési Egyesület is. Az egyesület november 4-iki első felolvasó ülését Madách emlékének szenteli, Marton Andor, aki Madách költészetének alapos ismerője, fog a vasárnapi matiné Madáchról és hallhatatlan művéről, az Ember tragédiájáról előadást tartani.

Segélyezik a bolgár emigránsokat. A minisztertanács határozata értelmében a Nis, Vranja, és Pirov városokban telepedett bolgár emigránsok részére pénzsegélyt folyósítanak, amelynek kifizetését már a napokban megkezdik.

A Palace-szálló rejtélye. Beogradból jelenti tudósítónk: A Palace-szállóbeli titokzatos gyilkosság ügyében nem állott be jelentősebb fordulat. Angyalkovity vizsgálóbíró gyilkosság kísérlete című Charlie kapitány további fogvatartásának elrendelését kérte a vádtanáctól, mely holnap dönt a kérelem teljesítése felett. Iseli Jean belső szerveinek megvizsgálásáról az állami vegyészeti laboratórium még nem adott ki hivatalos jelentést. Az eddigi vizsgálat eredménye amellelt szó, hogy a kereskedőt arsennal gyilkolták meg, melyet rendszeresen csempésztek be a táplálékába.

Újabb kísérletek a drótnélküli telefon tökéletesítésére. Újabb nagy kísérletezés indult meg abban az irányban, hogy a közönséges telefonkészüléket egy antenna segítségével a drótnélküli jelzések felvételére is alkalmassá tegyék. A gondolat megvalósítása azon fordul meg, hogy sikerül-e a leadott hullámhosszúságot 100.000 méterre növelni, mert ez 3000 periódusnak felel meg s az emberi fül tudva-leveően csak az ilyen hullámokat tudja hangéreztté alakítani. Meg kell jegyeznünk, hogy a feladóállomások ma még legfeljebb 30.000 méteres hullámokkal dolgoznak.

Atutalásokat és csekkkiadásokat a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár** valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportőrök részére **valutabiztosításokat** legjutányosabban eszközözi a **Nagybecskerek Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 16 Vezérigazgató 52.**

Nikkelezni, galvanizálni Krausz-nál Veliki Beeskerek. Telefon 529.

Atutalások, hitellevelek és csekk az összes bel- és külföldi piacokra, valamint **valutabiztosítások** árukivitelre kaphatók — a beograd-i pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a **Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadrzna Banka D. D.), Veliki Beeskerek.** — Telefon 43 és 47.

Csak egy virágszálat.

Halottak napján virágerdővé válik a temető. Chrysanthemumok színe tölti el a levegőt, mintha nem is lenne más hivatásuk, minthogy a halottak számára nyiljanak — fehéren és illattalanul.

Hány ezer dinár változik át ilyenkor heverő virággá, siri lámpává, pislogó gyertyafénnyé. Hány ezer dinár hervad el néhány napon belül és sok síron csak azért, hogy megmutassuk egymásnak, mennyire él lelkünkben a halottaink iránti kegyelet. Némelyik büszke sírből a maga virágpompájában mintha csak azt hirdetné, hogy nem a halottakról van itt szó, hanem az élőknek rendezünk kiállítást. Némelyik sír mellett ott áll a Hírség a szonyság és gyászfényben keresztül látó szemei az elismerést keresik.

A hideg sirdiszítók mellett vannak komoly gyászolók is... Látom mennyire idegenül érzik magukat. Ma annyira szemtanú, — ma nem lehet úgy sírni sem, mint máskor, amikor csak egy-két ember bolyong a csendes város keskeny utсорái között.

A sok koszoru látásán, ami ilyenkor lenni szokott, mindig eszembe jutott: mennyi jót lehetne tenni ezzel a pénzzel a halottak nevében az élőkkel.

Mennyi baj, mennyi seb van a világon! Ott van a rémes szörny, a tüdővész, amely évenként ezer és ezer embert visz a sírba, akik talán megmenthetők lettek volna, ha a világ fejedelme: a pénz rendelkezésükre állt volna.

Egy hét választ el még bennünket a halottak napjától. Emberek! Halottaitokról megemlékezve, gondoljatok az élökre, az élők nyomorára, az élők sebeire...

Filc, duffin-pán-kalapok érkeztek!
Ruhák, Jumperok és bluzokban nagy választék
Filckalapvasatást és kalapalkitást jutányos árban vállal
ASZLÁNYI JULIA
kalap- és nődivatterme
Nemanjina (Jenő herceg) u., Tanner-ház.

Az élő világ nyomorúsága nyújtja reszkető kezét a halottak városán át hozzátok! A halottakon már nem segíthetünk, segítsünk az élőkön.

Tanuljunk meg segíteni, adni ingyen. Adni úgy, hogy nem várunk érte ellenszolgáltatást. A jutalom benne van az adakozás tényében.

Adjunk a tüdővész elleni ligának, vagy az árvaháznak vagy a rokkantoknak, vagy... hiszen annyi-annyi seb van! Adjunk, csak egy árva virágszál árát...

Közgazdaság

Vámbevételeink az utolsó negyed-évben. Hivatalos adatok alapján jelentik, hogy vámbevételeink júliusban 131, augusztusban 161 és szeptemberben 174 millió dinárt tettek ki. Ez az összeg 103 millió dinárral több, mint a tavalyi év ugyanezen időszakában.

Az exportőrök a tojás vámjának leszállításáért. Beogradból jelentik tudósítónk: A vajdasági exportőrök felterjesztést tettek a pénzügyi és kereskedelemügyi miniszternek, a melyben kérik, hogy hassanak oda, hogy a minisztertanács leszállítsa a tojás vámját.

TOZSDE

Október 24.

Beograd (Zárlat.) Newyork 84, London 376-50, Páris 492, Milano 370, Prága 249, Wien 0117, Budapest 0-50, Bukarest 39-50, Genf 1505, Szaloniki 128, Amsterdam 32-75, Berlin 0045.

Zürich. (Zárlat.) Newyork 561 és egy negyed, London 2523, Páris 3255, Milano 2495, Prága 1660, Wien 00078 és háromnegyed, Budapest 00305, Beograd 677 és fél, Bukarest 265, Varsó 00005, Berlin 00080 (100 millióra), Szófia 535.

Budapest. (Zárlat.) Milano 880-935, Beograd 236-250.

Az értékpapírpia.

Budapest, okt. 24.

Zárlat után a délelőtti legalacsonyabb árfolyamok nem tudták tovább tartani magukat és a legtöbb részvényenél újabb gyengülés mutatkozott. A piac gyenge ellenállását azután a kontreminesoportok is felhasználták arra, hogy az árfolyamokban további leromlásokat vigyenek végbe.

A mai árfolyamok:

Árak 1000 koronákban. — Zárlatban a legutóbbi záró árfolyamok.)

Angol-Magyar	(126)	116
Magyar Ált. Hitel	(715)	674
Pesti Magy. Keresk.	(1200)	1135
Leszám. és Pénzv.	(94)	88.5
Pesti Hazai	(4100)	3875
Hermes váltóüzlet	(78)	78
Salgótarjáni	(590)	525
Rimamurányi	(107)	102
Égisz	(42)	41
Dél cukor	(475)	425
Horvát cukor	(875)	875
Nasici	(2250)	2000
Slavonia	(85)	78
Guttman	(600)	570

LEGUJABB

Szétverték a német szeptematisták mozgalmát.

Berlin, okt. 24.

Az Aachenből kiindult szeptematista mozgalom megállt. A lakosság a legtöbb községben a munkásszervezetek vezetésével megfékezte a szeptematista fegyveres csapatokat. Aachenben majdnem valamennyi megszállt épület ismét német kézben van. A városházát a tüdővész-rohammal foglalta el.

Münchenben és Gladbachban a lakosság megrohanta Dörten szeptematista vezér embereit és harcban szétverte. A harcban állítólag több szeptematista vezér, így Osche gladbach-i polgármester is elesett.

Mainzban a birodalmi kormányzat ismét működésben van. Általánosságban az egész szeptematista mozgalom a kezdetben jelentkező látszólagos sikerek ellenére mindenütt kudarcot vallott.

A Matin elismeri, hogy a szeptematista vállalkozás aktív része nem sikerült.

A német nagyipar külön kormányt alakít a Ruhrvidéken.

London, okt. 24.

A Newyork Herald értesülése szerint a Rajna-ruhrvidéki nagyiparosok azzal a tervvel foglalkoznak, hogy entente ellenőrzés alatt külön kormányt alakítsanak.

Stinnes, Mannesman és Krupp állandóan tárgyalnak a franciákkal ez irányban.

Kémiai háborúra készülnek a németek.

Újabb francia íjedelem. — A rettenetes hatása „E”-gáznak megsemmisül ember, állat és növény. — A demagnetizáló szikrahullámok.

Páris, okt. 24.

Kapcsolatban azokkal a híradásokkal, amelyek az itteni, de az angol és olasz sajtóban is nap-nap után megjelennek s amelyekről részben a „Torontal” hírt adott, ma a Journal des Debats vészkiáltása vonja magára a figyelmet. „Németország — írja a nevezett újságban egyik jeles francia katonai szakértő — a kémiai iparban épp a legutóbbi években szédületes előhaladást tett.

Gyáraiban ma már naponta 3000 tonna „mérget” tud előállítani, a melyet kereskedelmi repülőgépeivel pár óra alatt Franciaország fölé szállíthat. Németország a kémiai háborút készíti elő, ami ellen nincs védekezés!”

Ugyancsak hasonló vészhireket terjeszt a La Croix című párisi lap, amely állítólag bajorországi levelezője nyomán írja a következőket:

Megbízható müncheni forrásból értesülésünk, hogy a birodalmi kormány az az elhatározása, amely a ruhrvidéki ellenállás leszerelésére vonatkozik, a bajor nemzeti szociálisták részéről a leghevesebb visszautasításban részesült. A bajor nacionalista szervezetek, amelyek ma már az egész Bajorország lakosságát magukba foglalják, háborúra határozták el magukat. Ebből a célból hihetetlen propagandát fejtenek ki egyéb német államokban is, amelyekből mind tömege-

sebben csatlakoznak a nacionalista vezér, Hitler zászlaja alá.

Terveik készen vannak, aki a német fegyelmet ismeri, nem kételkedhet abban, hogy meg is valósítják azokat. Eszerint rövidesen Hitler venné át a birodalom felett a diktátori hatalmat s a kötelező katonai szolgálat újból való bevezetése után „háborút üzennének Franciaországnak”. Levelezőnknek alkalma volt — egyszóval — az egyik felőlen szavahibéd és komoly vezető bajor államférfival e tárgyban beszélgetést folytatni, akinek a fia egyébként az Ehrhardt-brigád tagja. Ez a bajor államférfi kijelentette, hogy csak napok kérdése, mikor az egész világ el fog ámulni a német tudomány diadalán.

Egy olyan rettenő kémiai produktum birtokában vannak, amely a nemzeti felkelés sikerét tisztelegő erő ellenfelel szemben is biztosítaná, mint Franciaország, nem is szólva arról a másik korszakalkotó találmányról, amely különben már világszerre ismeretes, a motormágnesek távolból való demagnetizálásáról. Ez az új vegyi találmány az „E”-gáz, amelyből apró tubusokban szilárdra sűrítve egyetlen repülőgép gépes egy város számára tökéletesen elegendő adagot szállítani.

Az „E”-gáz irtózatossá, megsemmisítő hatása ellen védelem nincs, elpusztul abban minden élőlény, em-

Az igazság győz! **Hivatalnoknap 10% engedménnyel!**
Háromszor hetenként: Hétfőn, szerdán és szombaton.
Torontálmegyei, állami, városi és magántisztviselő urak, ugyanint az összes kereskedők és kereskedelmi alkalmazott urak, minden vásárlás alkalmával a fent nevezett napokon nálam állandóan 10%-os engedményben részesülnek.
Szives pártfogásukat kérve maradok kiváló tisztelettel **Lavoslav Trebie** rőfös- és kézműauzietele a „Kék golyóhoz”, V. Beeskerek.

ber, állat és növény. Különleges berendezések szolgálnak arra, hogy semmiféle levegőtisztító gép, sőt egy vihar maga sem képes hatástalanra tenni. Ez a rettenetes találmány a demagnetizáló elektromos hullámokkal együtt ma német kezében van, azoknak a kezében, akiknek lelkét csak egyetlen vágy tölti el — megbosszulni a gyalázatot.

Szenzációs és az újságiróadalomban páratlan gazdag lesz a „Neues Wiener Journal“ jubilaris száma. Ez a szám a kedvelt weni újság 30 éves jubileuma alkalmából október 28-án jelenik meg s vastag könyvre való rendkívül érdekes tartalma sok és értékes olvasni valót nyújt. Tekintettel a nagy érdeklődésre, a Neues Wiener Journal jubileumi számára előjegyezni lehet az Orientnél.

Minden kár haszonnal jár.

A német márka katasztrófális zuhanása nem is járt olyan kiszámíthatatlan következményekkel, amint azt gondoljuk. Például tűz alá gyújtónak kitűzően bevált pótszer a márka és aránylag olcsóbb is mint a makulatura. Faluhelyen találni sem lehet kitűzőbb fidibuszt a márkánál, a tíz- és huszmilliókat mintha egyenesen erre készítették volna. A sajt- és vajkereskedők is kitűző hasznát veszik a vízhatlan ezermárkásnak, a 100 millió márkevésbé alkalmas csomagolási célokra, mert rossz papirosból készül.

A legkellemesebben érintette azonban a márkazuhanás a nagy számokkal dolgozókat: csillagászokat, geográfusokat és tanárokat. Milyen szomorú volt ezeknek a helyzetük! Ha meg akarták magyarázni hallgatóiknak a nap távolságát a földtől, egy egész táblát kellett teleírni milliós és billiószámjegyekkel. Ezek a nehéz idők már elmúltak. Nem könnyesebb az iskolákban például leírni, hogy a föld lakossága 1.600.000.000, vagyis két francia frank? A sok számjegy helyett egész egyszerűen megmagyarázza a tanár, hogy ezidőszarint a földön körülbelül mintegy két francia franknak megfelelő számú lélek él. Ezidőszarint. De lehet, hogy holnap már csak egy franknyi nép. Efelől majd Zürich dönt. A föld a naptól 148.670.000 kilométer távol van. A jövőben a meghatározás majd így hangzik: a föld a naptól nem egészen egy dináryira van, miután a dinár Berlinben 160 milliót ér. A rongyos 12 millió már nem számít. Kivanatra kiegyenlítik Zürichben a differenciát, hogy ne kelljen változtatni a számadáson.

— Uraim! — szól majd az asztromómia tanára az egyetemen a hallgatókhoz. — A tudomány megállapította, hogy a Sirius csillag a földtől 161.263.950.000 kilométerre van. Eltekintve attól, hogy fáj a szám, amíg ezt a százhatvanegybilliókétszázhatvanhárommilliárdkilencszázötvenmilliót kimondom, a kezem göresöt kap, amíg leírom. Uraim! Röviden és velősen a Sirius a földtől háromezer angol fontnyira van. De aki szereti a gyenge valutát, annak egy millió dinár a távolság, esetleg két és fél millió lei.

És így tovább. A hold a földtől 400.000 kilométerre van, ez osztrákban két és fél korona, magyarban hatvan fillér. Az egyenlítő hossza mintegy négy lengyel márka, vagyis

40.000 kilométer. Izraelita polgártársaink 5684 esztendőét számítanak, ez 2,046 240 nap. A zsidók tehát pontosan három magyar koronát éltek. Ugyanez órákban 49,109 760. megközelítőleg egy lei. A római katolikusok, miután csak Krisztus után számítanak, alig éltek napokban egy magyar koronát, órákban úgy 90—100 osztrák korona körül járnak.

Ezt a számítási módot minden kinek melegen ajánlhatom. A német márka süllyedéséből levonhatjuk a tanulságot: Minden kár haszonnal jár... (k. s.)

Divatlapokban óriási választéka van az Orientnek. A legszerényebbtől a legfényesebb kiállításig van raktáron gyönyörű divatképekkel, kézimunkákkal. A gazdag raktárból a következőket említjük: La Vraie Mode. Varia Wäschebuch. Varia Modebuch. Varia Saisonbuch. Varia Kindermode. Bijou de la Mode. La Mode

de Paris. Paris Elegante. Paris. Die schöne Wienerin. Rekord. Bazár. Die Dame. Wäsche und Handarbeitzeitung. Favorit. Moden Album. Star. Album de Carnaval. Ballet et Carnaval. Moderne Welt. Ullstein Mode Album. Chiffon. La coupe Exquise. Susanne.

Minden izlés megtalálja itt a neki való divatkönyvet. Gazdag raktár kézimunkakönyvekben. Kézimunkákhoz mintákat (Vorlage) a leggyorsabban és legolcsóbban szerez be az Orient.

SÓ-ÖRLŐ

5 HP, villanyerőre berendezett,

— eladó. —

Óránkénti őrlés 13 mm.

Üzembem megtekinthető

Kanarik Ignácnál, Velika Kikindán.

TÜZIFA!

I^a bükkhasáb és tölgyel kevert bükkhasáb tűzifát vagonkéntben és méterben legolcsóbb napirak mellett prompt szállít a 1776

Kovini Bank Rt. faosztálya Kovinban (Bánát).

BERKOVICS JENŐ SZÜCSMŰHELYE

VEL. BECSKEREK, VOJVODE PUTNIKA (ALKOTMÁNY) U. 23.

Mindenemü szörmemunkát pontosan és szakszerűen a legújabb divat szerint készítik. Minden e szakmába vágó munkát, u. m.: gyermekkocsitakaró és ágyelő tisztítását, valamint bőrkabátok készítését vállalom. — Ugyanott egy vadonatúj 46-os bőrkabát fekete báránnyel és szörmegallérral és egy használt, jó állapotban levő, utazásra alkalmas kocsibunda eladó.

Az igazság győz!

Lavoslav Trebić rőfös- és divatáru-cég a „Kék golyóhoz“ Veliki Bečkerek, a szeptember 18-ára hirdetett ingyen nap után az alatt felsorolt igen tisztelt vevőinek

a pénzt visszafizette

Straub Istvánné szeszgyár, Ferenczy Mária Juranics u. 26. sz., Turinszki Katica Erdő-sor 123. sz., Pözl Irmuska Zmaj Jovina u. 2. sz., Bihari Klárka Vojvode Mišić u. 6. sz., Csorbás Andrásné Bajza u. 24. sz., Radonić Katica Mileticeva u. 44. sz. a. veliki-bečkereki lakosoknak; Hugyecz Erzsza Aradac 183. sz., Jánosy Zuza Csizmarova Aradac 267. sz., Juhász György asztalos Német Elemir, Juhász Jánosné Muzsija 64. sz. és Tubić Mária Orlovát 312. sz. A fentieken kívül még 23 vevőm nem jelentkezett az „ingyen nap“ után járó összeg felvételére. Kérem eme t. vevőimet, hogy a szeptember hó 18-áni vásárlás alkalmával kapott pénztári szelvényvel nálam jelentkezzenek, melynek alapján az abban feltüntetett összeget teljes egészében visszafizetem.

Figyelem! Az ingyen napi szelvények csak 30 napig érvényesek. Egyben kérem igen tisztelt vevőimet, sziveskedjenek minden nap a TORONTAL-t olvasni, mert az hozza a következő általam meghatározott ingyen napokat. 1579 Kiváló tisztelettel

Lavoslav Trebić

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Veliki Bečkerek.

Ház épülettel és vendéglővel

a kovacsicai járáshoz tartozó gazdag vidéki faluban családi okok miatt, iparendély és italmérési joggal, kedvező feltételek mellett azonnal eladó. 1974 Bővebbet: PIKING ügynöknél.

Brillians női fülbevaló, női karkötőóra és egy palisander ebédlő olcsón eladó.

Bővebbet Obala Princepa Jelena 7, volt Kurländer-ház 1834

Házmesteri állást vállalok.

Cim a kiadóhivatalban.

Haszonbérbe vagy eiszámolásra keresek egy 1968

jóforgalmu vendéglőt

Veliki Bečkerekben vagy a környékén valamelyik községben.

Cim a Torontál kiadóhivatalában.

Külföldi fűszer- és rőfösáru

üzletberendezések eladók.

1973

Röhling, Begej Sveti Djuradj.

Tanulóleány

felvétetik

női ruhavarráshoz.

Cim az Orient főutcai üzletében.

IRODAI MUNKÁLATOKRA
GYAKORNOKOT
VAGY
GYAKORNOKNŐT
ALKALMAZ 1979

BRAUN MARCEL

GÉPKERESKEDŐ, V. BECSKEREK.

Keresünk kereskedelmi végzettségű kezdő fiatalembert,

főleg szerb és német nyelvismerettel.

Szénkereskedelmi és Áruforgalmi Társaság, Veliki Bečkerek.

Egy jóra való

szolga

felvétetik

az „International bioskop“ ban.

1987

Egy PFAF-féle

varrógép

(majdnem új) eladó.

Bővebbet Petrogradska (Melencei) utca 52. sz., az udvarban balra.

Kiadja Pleitz Fer. Pál.